

УДК 339.7
JEL: E50; E52; E58; F39
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-7-128-134>

МІЖНАРОДНІ РЕЗЕРВИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

©2023 ГАРКУША Ю. О.

УДК 339.7
JEL: E50; E52; E58; F39

Гаркуша Ю. О. Міжнародні резерви: досвід України та Польщі

У статті висвітлено теоретичні та практичні основи управління міжнародними резервами України та Польщі. Охарактеризовано систему елементів управління міжнародними резервами Національного банку України, до яких належать: цілі та принципи управління; організаційна структура управління; ризики операцій з міжнародними резервами; оцінка ризиків. Виділено й охарактеризовано етапи управління міжнародними резервами Національного банку Польщі, визначено відповідні структури. Зазначено, що у процесі управління валютними резервами Польщі рішення приймаються та реалізуються безпосередньо центральним банком країни, без участі зовнішніх інститутів управління активами. Основу інвестиційного процесу становлять керівні принципи, затверджені Правлінням Національного банку Польщі, включно з набором норм, положень і процедур, зокрема щодо процесу прийняття рішень, допустимих класів активів, а також правил управління фінансовими ризиками, включно з установленням кредитних лімітів та критеріїв вибору підрядника. Проаналізовано структуру міжнародних резервів Національного банку України та Національного банку Польщі в розрізі валют. Проведено оцінку в динаміці вартості золота та частки золота в міжнародних резервах Національного банку України та Національного банку Польщі. На основі проведеного дослідження сформовано висновки та запропоновано конкретні пропозиції щодо вдосконалення процесу управління міжнародними резервами з урахуванням міжнародного досвіду, а саме: оптимізувати структуру міжнародних резервів шляхом її диверсифікації та розширення переліку резервних валют; збільшити частку монетарного золота як надійного активу; розширити напрямки інвестування міжнародних резервів, зокрема розглянути можливість вкладення коштів у цінні папери країн, які демонструють сталий розвиток своїх економік.

Ключові слова: міжнародні резерви, валютна політика, центральний банк, валюта, золото.

Рис.: 4. **Бібл.:** 12.

Гаркуша Юлія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)

E-mail: yulyaharkusha@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4584-830X>

UDC 339.7
JEL: E50; E52; E58; F39

Harkusha Yu. O. International Reserves: The Experience of Ukraine and Poland

The article highlights the theoretical and practical foundations of management of international reserves of both Ukraine and Poland. The article characterizes the system of elements of management of international reserves of the National Bank of Ukraine, which include: goals and principles of management; organizational structure of management; risks of operations with international reserves; risk assessment. The stages of management of international reserves of the National Bank of Poland are allocated and characterized, the relevant structures are defined. It is noted that in the process of managing foreign exchange reserves in Poland, decisions are made and implemented directly by the central bank of the country, without the participation of external asset managing institutions. The investment process is based on guidelines approved by the Board of the National Bank of Poland, including a set of norms, regulations and procedures, in particular on the decision-making process, permissible asset classes, as well as rules for financial risk management, including the establishment of credit limits and criteria for selecting a contractor. The structure of international reserves of both the National Bank of Ukraine and the National Bank of Poland is analyzed in terms of currencies. The value of gold and the share of gold in the international reserves of the National Bank of Ukraine and the National Bank of Poland are evaluated in dynamics. On the basis of the carried out study, conclusions were drawn and concrete proposals were formulated for improving the process of managing international reserves, taking into account international experience, namely: to optimize the structure of international reserves by diversifying it and expanding the list of reserve currencies; to increase the share of monetary gold as a reliable asset; to expand the direction of investing international reserves, in particular, to consider the possibility of investing in securities of countries that demonstrate sustainable development of their economies.

Keywords: international reserves, currency policy, central bank, currency, gold.

Fig.: 4. **Bibl.:** 12.

Harkusha Yuliya O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Banking, Odesa National Economic University (8 Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine)

E-mail: yulyaharkusha@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4584-830X>

В умовах глобальної невизначеності забезпечення фінансової стабільності стає першочерговим завданням для центральних банків країн світу. Глобалізація, інтеграція та інтернаціоналізація фінансових ринків зумовлюють потребу створення засобів захисту від негативного впливу зовнішніх факторів. Одним із інструментів нівелювання можливих ризи-

ків є сформовані міжнародні резерви, які виконують роль своєрідного буфера для економіки. Тож важливою складовою підтримання фінансової стабільності країни є дієва грошово-кредитна політика та валютне регулювання центральних банків. Ефективне управління міжнародними резервами, формування їх у достатньому обсязі є факторами економічного розвитку

та важливими запобіжниками валютних дисбалансів і підтримки стабільного курсу національної валюти, а оптимальна структура міжнародних резервів є гарантією проведення міжнародних платежів, що підтверджує актуальність дослідження.

Дослідженню процесу формування й управління міжнародними резервами присвячено досить значна кількість наукових праць вітчизняних і закордонних учених. Зокрема, теоретичні та практичні аспекти функціонування платіжних систем вивчають такі науковці, як: О. А. Дзюблук, В. В. Коваленко, С. А. Шелудько, М. М. Король, І. В. Лапа, Н. І. Ковальчук, А. В. Сус, Ю. Ю. Сус, В. О. Степанова, Р. В. Руда, О. О. Пономаренко, О. І. Береславська, які досліджують теоретичні аспекти управління міжнародними резервами, вплив чинників на їх обсяг і структуру, визначення критеріїв достатності та ін. Значна частина праць присвячена визначенню оптимальних джерел формування міжнародних резервів. Проте в період нестабільності та невизначеності актуальність дослідження за даною темою не втрачається, а постійно зростає.

В існуючих наукових працях недостатньо уваги присвячено системі елементів управління міжнародними резервами. Також потребує детальної оцінки досвід інших країн щодо управління міжнародними резервами.

Мета статті – удосконалення методичних підходів до визначення системи елементів управління міжнародними резервами з урахуванням закордонного досвіду.

Основа наукової статті – фундаментальні та прикладні дослідження вітчизняних і закордонних науковців, у процесі якого були використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: метод наукових абстракцій, аналізу, синтезу, індукції та дедукції, методи логічного узагальнення та порівняння.

У науковій літературі є декілька підходів до категорії, яка характеризує дані активи центральних банків, а саме: «міжнародні активи», «золотовалютні резерви», «офіційні золотовалютні резерви», «офіційні резерви». Відмінність у даних поняттях полягає в такому: якщо акцентується на офіційному статусі даних активів, вживається категорія «офіційні резервні активи». Фізичне вираження пояснюють терміном «золотовалютні резерви», «валютні резерви». З метою вираження даних активів як іноземних вживається термін «міжнародні резерви» [1, с. 392]. Національний банк України надає перевагу категорії «міжнародні резерви», пояснюючи їх як «високоліквідні активи в іноземній валюті та золоті, які використовуються для проведення валютних інтервенцій та забезпечення платежів органів державної влади» [2].

При аналізі підходів до даної дефініції нами сформоване власне визначення, а саме: *міжнародні*

резерви – це активи в іноземній валюті, монетарному золоті та спеціальних правах запозичення, управління якими здійснюється державними органами монетарного регулювання з метою забезпечення міжнародних розрахунків, коригування дисбалансів на валютному ринку та підтримання стабільності національної валюти.

Важливою складовою валютної політики є процес управління міжнародними резервами, що безпосередньо впливає на можливість застосування таких її інструментів, як інтервенції на валютному ринку, встановлення режиму валютного курсу, девальвація та ревальвація національної валюти. Ефективне управління міжнародними резервами полягає не тільки в акумулюванні достатнього їх обсягу, але й у формуванні якісної структури відповідно до реалізації центральним банком монетарних цілей, зовнішньоекономічної політики держави [3, с. 21].

Напрямок розміщення міжнародних резервів є таємною інформацією і не розголошується центральним банком. Регулятор лише інформує про те, що резерви зберігаються в першокласних іноземних банках і надійних фінансових інструментах. Основні критерії при управлінні резервами в порядку пріоритетності: безпечність, ліквідність і дохідність [4, с. 31].

Відповідно до вітчизняного законодавства на стратегічному рівні управління міжнародними резервами здійснює Правління Національного банку України. За тактичний рівень відповідає Комітет з управління активами та пасивами Національного банку України. Операційне управління покладено на фронт-офіс – відділ операцій на фінансових ринках Департаменту відкритих ринків, який відповідає за ініціювання та здійснення операцій з міжнародними резервами на світових ринках і на міжбанківському валютному ринку України, а також на зовнішніх менеджерах, залучених регулятором до управління частиною міжнародних резервів [5].

Також у законодавстві України відображено елементи механізму управління міжнародними резервами Національного банку України, які схематично наведено на *рис. 1*.

Одним із важливих факторів ефективності управління міжнародними резервами є формування оптимальної структури, що дозволяє центральним банкам виконувати покладені на них функції щодо забезпечення стабільності національної одиниці та проводити ефективну валютну політику.

У процесі управління валютними резервами Польщі рішення приймаються та реалізуються безпосередньо центральним банком, без участі зовнішніх інститутів управління активами. Основу інвестиційного процесу становлять керівні принципи, затверджені Правлінням Національного банку Польщі, включно з набором норм, положень і процедур, зокрема щодо процесу прийняття рішень, допустимих

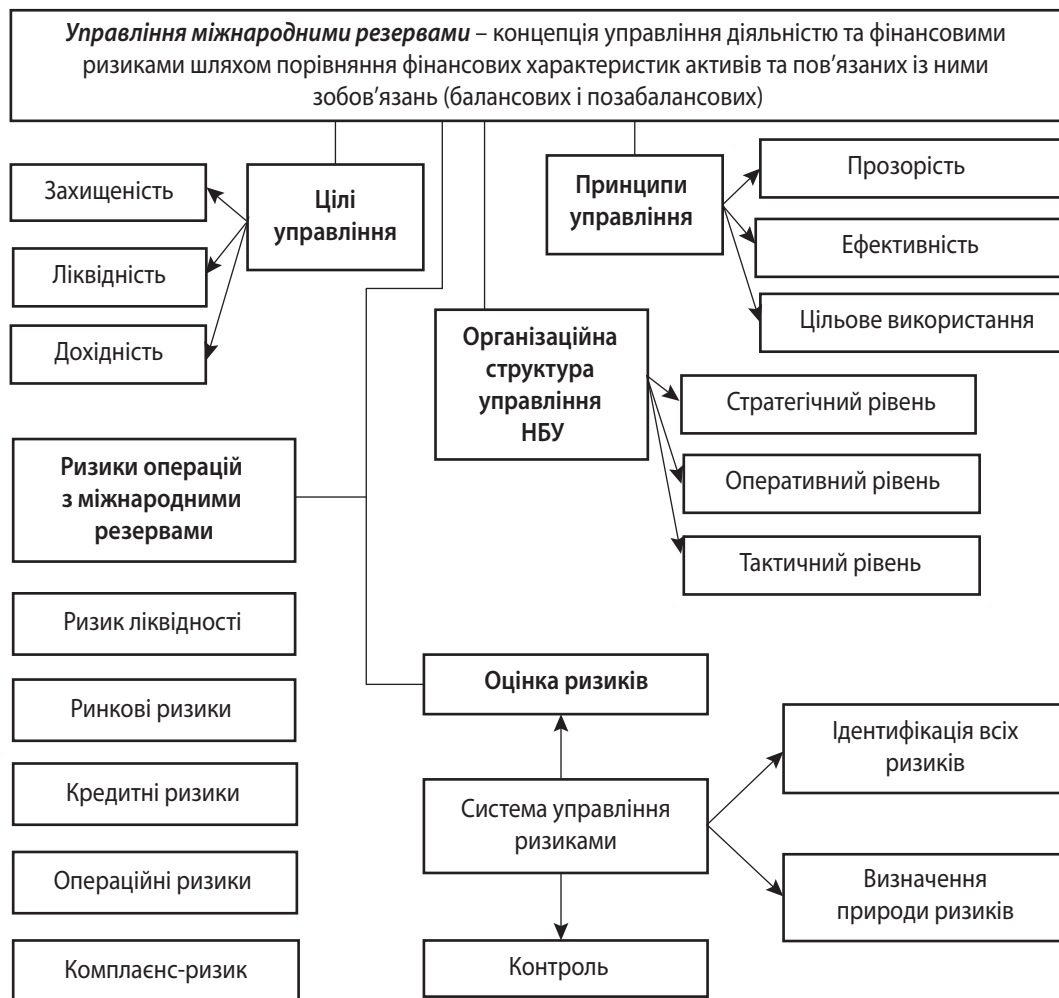

Рис. 1. Система елементів управління міжнародними резервами Національного банку України

Джерело: систематизовано автором за [5].

класів активів, а також правил управління фінансовими ризиками, включно із установленням кредитних лімітів та критеріями вибору підрядника.

Процес управління міжнародними резервами Польщі відбувається в межах трьох етапів прийняття рішень (рис. 2).

Першим етапом є стратегічне розподілення активів, затверджене Правлінням центрального банку, яке визначає довгострокові припущення інвестиційного процесу, включно, передусім, з прийнятним рівнем фінансового ризику. Ці припущення виражаються в параметрах стратегічного еталона, насамперед у його валютно-інвестиційній структурі та рівні модифікованої дюрації, що визначає чутливість цін облігацій до змін процентних ставок. Діапазони допустимих коливань частки валют і модифікована тривалість стратегічного орієнтуру визначають масштаби активної інвестиційної політики, що реалізується на подальших етапах процесу ухвалення рішень.

Другим етапом є тактичний розподіл активів, яким управляє Інвестиційний комітет із валютних

резервів, визначаючи параметри тактичного зростання найменше раз на квартал. Метою тактичного розподілу активів є використання середньострокових змін на фінансовому ринку для досягнення вищої норми прибутку, ніж та, яка визначена як стратегічний орієнтир.

Останнім етапом процесу прийняття рішень є активне управління портфелем, тобто поточна інвестиційна політика, реалізована операційним відділом і спрямована на досягнення прибутковості вище тактичного орієнтира [6].

Визначений таким чином процес управління резервами дозволяє пристосовувати припущення щодо розподілу стратегічних активів до тенденцій на фінансових ринках у середньо- та короткостроковій перспективах.

Зважаючи на першочергову мету, яка полягає в забезпеченні належного рівня фінансової безпеки країни, Національний банк Польщі надає великого значення підтримці ліквідності та збереження резервних активів, а тільки потім – підвищенню їхньої прибутковості в довгостроковій перспективі.

Рис. 2. Етапи управління міжнародними резервами Національного банку Польщі

Джерело: систематизовано автором за [6].

Одним із важливих факторів ефективності управління міжнародними резервами є формування оптимальної структури. Структуру міжнародних резервів Національного банку України та Національного банку Польщі в розрізі валют у 2022 р. зображено на рис. 3.

В основному міжнародні резерви складаються з іноземної валюти, розміщеної на депозитах і в цінних паперах нерезидентів. Міжнародні резерви Національного банку України сформовані в таких валютах, як долар США (див. рис. 3), питома вага якого за досліджуваний період коливається в межах 71–84%, євро (до 10%). Незначною мірою представлені фунт стерлінгів, японська єна та китайський юань.

Структура міжнародних резервів Польщі в розрізі валют значною мірою представлена доларами США, а саме, 41%, оскільки ця валюта має найбільшу ліквідність і дає найширші інвестиційні можливості, що надаються ринками державних цінних паперів США, Німеччини та Франції, із відносно низьким кредитним ризиком. Через специфіку польської фінансової системи євро відіграє особливу роль у структурі резервів Польщі. За необхідності в разі значних порушень у функціонуванні валютного ринку Національний банк Польщі має можливість проводити валютні інтервенції та обмежити волатильність обмінного курсу золотого. Крім того, євро характеризується найнижчою волатильністю щодо золотого серед валют резервного портфеля, що сприяє покращенню профілю ризику міжнародних резервів.

Таким чином, частка євро в резервах Національного банку Польщі залишається відносно високою, попри низьку, а на більш коротких ділянках кривої прибутковості – навіть негативну прибутковості облігацій, номінованих у цій валюті [6].

Також до валютних резервів Польщі входять: фунт стерлінгів, частка якого становить 12%, канадський долар (10%), австралійський долар (8%), норвезький долар (6%) та новозеландський долар (3%). Отже, міжнародні резерви Польщі достатньо диверсифіковані, що дає можливість мінімізувати валютні ризики та використовувати сформовані резерви для отримання додаткового доходу.

Важливим питанням управління міжнародними резервами є підвищення рівня золотого запасу в структурі міжнародних резервів, адже золото є саме тим активом, ціна на який має тенденцію зростати за часів підвищеного ризику фінансових чи геополітичних криз. Яскравим прикладом цього стало підвищення ціни на золото в початковій фазі світової пандемії та у зв'язку із військовою агресією РФ.

Унікальні властивості роблять цей метал придатним для пруденційної функції підтримки резервів, адже воно не є зобов'язанням а, отже, кредитний ризик у даному випадку відсутній. Крім того, золото не має прямого зв'язку з економічною політикою якоїсь країни, воно стійке до турбулентності на світових фінансових ринках, його ресурс обмежений, а фізичні властивості забезпечують довготривалість у використанні [6; 8–10].

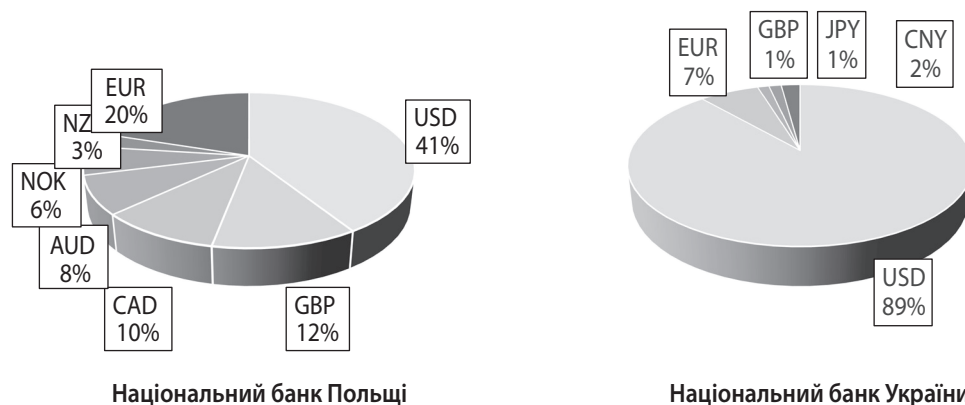

Рис. 3. Структура міжнародних резервів Національного банку України та Національного банку Польщі в розрізі валют у 2022 р., %

Джерело: систематизовано автором за [7].

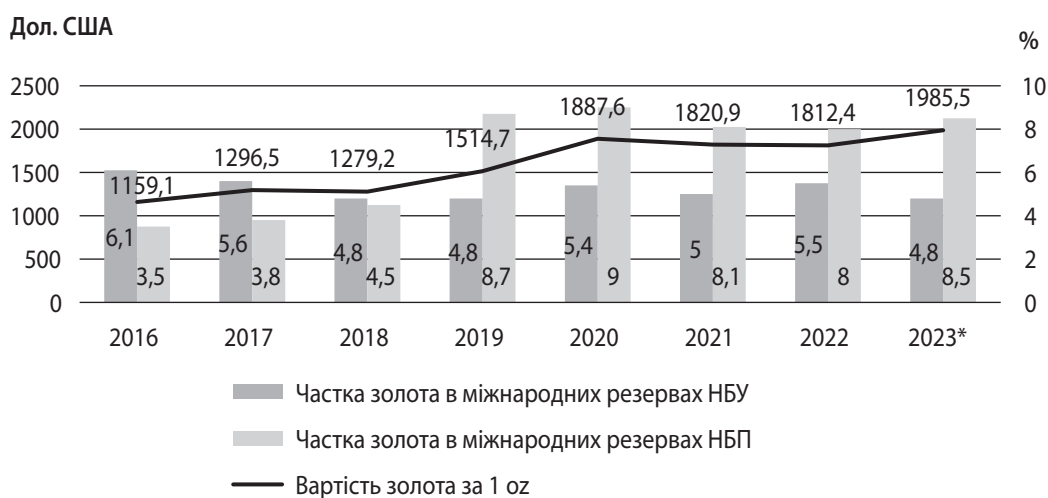

Рис. 4. Динаміка вартості золота на торгах LMR за 1 oz і частки золота в міжнародних резервах Національного банку України та Національного банку Польщі за період 2016–2023 рр., дол. США, %

Примітка: * – станом на 30.04.2023 р

Джерело: систематизовано автором за [11].

Динаміка вартості золота на торгах LMR за 1 oz (тройська унція, дорівнює 31,1034768 г) і частки золота в міжнародних резервах Національного банку України та Національного банку Польщі за період 2013–2023 рр. зображено на рис. 4.

За досліджуваний період вартість золота на торгах LMR зросла на 71,3%. Цьому сприяли події, пов'язані зі світовою пандемією, а також геополітична нестабільність. Як наслідок, у 2019 р. спостерігається різке зростання частки монетарного золота у структурі міжнародних резервів Національного банку Польщі, що є адекватним заходом центрального банку на тлі зростання ціни на золото. Натомість частка золота в структурі міжнародних резервів України знижується і становить на початок 2023 р. 4,8%, що, з нашої точки зору, є неефективним рішенням регулятора, адже переорієнтація частини міжнародних резервів у даний фінансовий актив сприятиме

їх надійності. Нормативним значенням питомої ваги банківських металів у структурі міжнародних резервів європейських країн вважається показник 15%.

ВИСНОВКИ

З розвитком масштабів фінансової глобалізації та геополітичної невизначеності проблема збереження фінансової стабільності набуває все більшої актуальності. Центральні банки країн світу беруть на себе роль відповідального органу або координатора національних програм щодо оцінки стабільності фінансової системи та долучаються до її забезпечення. Фінансова стабільність держави складається з багатьох складових. Важливим фактором її забезпечення є валютна стабільність, що прямо впливає на стан економіки, фінансового ринку, міжнародні розрахунки, курс національної валюти. Достатній обсяг міжнародних резервів є детермінантною ефективного розвитку держави, адже підтримує економічне зрос-

тання та підвищує довіру до національної грошової одиниці [12, с. 34].

Важливим інструментом управління міжнародними резервами є формування їх оптимальної структури. Диверсифікація резервів в іноземній валюті дає можливість мінімізувати ризики, інвестувати кошти в перспективні фінансові активи розвинених країн світу, підтримувати міжнародні розрахунки країни.

Отже, на основі проведеного аналізу були зроблені висновки та надано пропозиції щодо вдосконалення процесу формування та використання міжнародних резервів Національним банком України серед яких:

- ✦ оптимізація структури міжнародних резервів шляхом її диверсифікації та розширення переліку резервних валют;
- ✦ збільшення частки монетарного золота як надійного активу;
- ✦ розширення напрямків інвестування міжнародних резервів, зокрема розгляд можливості вкладення коштів у цінні папери тих країн, які демонструють сталий розвиток своїх економік. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Пономаренко О. О. Достатність міжнародних резервів як фактор забезпечення фінансової стабільності. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 38. С. 391–399.
2. Економічні та фінансові показники України / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sdds/sdds-data#ir_fcl
3. Дзюблюк О. В. Ефективність управління офіційними золотовалютними резервами. // Збірник тез доповідей Всеукраїнської наукової інтернет-конференції «Перспективи розвитку банківської системи у глобальному фінансовому середовищі». Тернопіль: ТНЕУ, 2016. С. 21–26.
4. Гаркуша Ю. О. Операції з міжнародними резервами: розкриття сутності у звітності НБУ. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 9–10. С. 28–32. DOI: 10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-28-32.
5. Положення «Про політику управління міжнародними (золотовалютними) резервами України»: затв. рішенням Правління НБУ від 26.04.2018 р. № 229-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr229500-18#Text>
6. Berłowska B., Jablecki Ju. Zarządzanie rezerwami dewizowymi NBP / obserwator finansowy.pl. 28.04.2022. URL: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/zarzadzanie-rezerwami-dewizowymi-nbp/>
7. Офіційний сайт Національного банку Польщі. URL: <https://nbp.pl/>
8. Козюк В. Чи справді геополітична напруга має значення. *Світ фінансів*. 2021. № 2. С. 8–22.
9. Erfan E. A., Belen I. I. Сучасні тенденції розвитку ринку золота. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні еко-*

номічні відносини та світове господарство». 2017. Вип. 12. Час. 1. С. 102–106. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/25.pdf

10. Захаркін О. О., Захаркіна Л. С., Абравіт А. Ю. Інвестиційна привабливість золота як сегменту фінансового ринку з урахуванням часового горизонту інвестування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1. С. 327–334. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/12_2018/58.pdf
11. Ціни на золото (лондонський фіксинг) / Мінфінмедіа. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/london/gold/>
12. Карчева Т. Г., Сириця А. В. Роль міжнародних резервів у забезпеченні фінансової безпеки України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 2. С. 33–37. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20152\(112\)/sep20152\(112\)_033_KarchevaHT,SyrytsyaAV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20152(112)/sep20152(112)_033_KarchevaHT,SyrytsyaAV.pdf)

REFERENCES

- Berłowska B., and Jablecki Ju. "Zarządzanie rezerwami dewizowymi NBP". *obserwator finansowy.pl*. April 28, 2022. <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/zarzadzanie-rezerwami-dewizowymi-nbp/>
- Dziubliuk, O. V. "Efektywnist upravlinnia ofitsiinomy zolotovaliutnyy rezervamy" [Effectiveness of Management of Official Gold and Currency Reserves]. *Perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy u hlobalnomu finansovomu seredovyshchi*. Ternopil: TNEU, 2016. 21-26.
- "Ekonomichni ta finansovi pokaznyky Ukrainy" [Economic and Financial Indicators of Ukraine]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. https://bank.gov.ua/ua/statistic/sdds/sdds-data#ir_fcl
- Erfan, Ye. A., and Belen, I. I. "Suchasni tendentsii rozvytku rynku zolota" [Current Trends of Gold Market Development]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 12, part 1 (2017): 102-106. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/25.pdf
- Harkusha, Yu. O. "Operatsii z mizhnarodnyy rezervamy: rozkryttia sutnosti u zvitnosti NBU" [Operations with International Reserves: Essence Disclosure in NBU Financial Reporting]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 9-10 (2021): 28-32. DOI: 10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-28-32
- Karcheva, T. H., and Syrytsia, A. V. "Rol mizhnarodnykh rezerviv u zabezpechenni finansovoi bezpeky Ukrainy" [The Role of International Reserves in Providing Financial Security of Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, iss. 2 (2015): 33-37. [http://ird.gov.ua/sep/sep20152\(112\)/sep20152\(112\)_033_KarchevaHT,SyrytsyaAV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20152(112)/sep20152(112)_033_KarchevaHT,SyrytsyaAV.pdf)
- Koziuk, V. "Chy spravdi heopolitychna napruha maie znachennia" [Does Geopolitical Tension Really Matter?]. *Svit finansiv*, no. 2 (2021): 8-22. [Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr229500-18#Text>
- Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Polshchi. <https://nbp.pl/>

Ponomarenko, O. O. "Dostatnist mizhnarodnykh rezerviv yak faktor zabezpechennia finansovoi stabilnosti" [Adequacy of International Reserves as a Factor in Ensuring Financial Stability]. *Problemy i perspektivy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, no. 38 (2014): 391-399.

"Tsyny na zoloto (londonskyi fiksnyh)" [Gold Prices (London Fixing)]. *Minfinmedia*. <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/london/gold/>

Zakharkin, O. O., Zakharkina, L. S., and Abravit, A. Yu. "Investytsiina pryvablyvist zolota yak sehmentu finansovoho rynku z urakhuvanniam chasovoho horyzontu investuvannia" [Gold's Investment Attractiveness as a Segment of Financial Market Considering Investment Time Horizon]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, iss. 1 (2018): 327-334. http://www.easter-neurope-ebm.in.ua/journal/12_2018/58.pdf

УДК 336.71

JEL: E50; G20; G21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-7-134-139>

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ В УКРАЇНІ

©2023 ШУМІЛО О. С., ЄВТУШЕНКО В. А., КОВАЛЬОВА Є. О.

УДК 336.71

JEL: E50; G20; G21

Шуміло О. С., Євтушенко В. А., Ковальова Є. О. Сучасний стан розвитку міжнародних грошових переказів в Україні

Розглянуто розвиток міжнародних банківських переказів і мобільних застосунків в Україні. Визначено суть банківського переказу, види та учасників процесу переказу. Проаналізовано тенденцію розвитку грошових переказів в Україні, де використовуються міжнародні системи переказів як у межах країни, так і для отримання коштів з-за кордону. Визначено найбільші обсяги грошових коштів, що надійшли в країну через міжнародні системи із зарубіжних країн. За результатами досліджень виокремлено найпопулярніші системи переказів, що найчастіше застосовуються в Україні: SWIFT, IntelExpress, Western Union, MoneyGram, RIA MoneyTransfer. Серед транскордонних переказів, що отримані в Україні, розрізняють: оплату праці робітників, куди включаються доходи заробітчани, що працюють до одного року за кордоном; «приватні трансферти», до яких належать операції між домашніми господарствами-резидентами та господарствами-нерезидентами. За останній період за результатами статистичної звітності щодо проведеного аналізу приватних грошових переказів відзначено збільшення їх обсягів. Наведено динаміку обсягів приватних грошових переказів в Україну за основними країнами, що свідчить про збільшення їх кількості за останні декілька років. Досліджено підтримку споживачів банківських послуг у напрямку міжнародних банківських переказів у воєнних умовах в Україні. Серед них: підтримка міжнародних систем шляхом скасування або зменшення плати за перекази; поява нових послуг. Зазначено, що ринок банківських послуг є чутливим до інноваційних процесів, особливо до тих, що пов'язані із упровадженням інформаційних технологій. Серед таких технологій виділено та досліджено мобільні застосунки для переказу грошей, які сьогодні надзвичайно затребувані. Спираючись на основні критерії компанії Monito, цифрового стартапу, місією якого є допомога за рахунок заощаджування на комісіях та обмінних курсах під час здійснення грошових переказів, досліджено найкращі мобільні програми для переказу грошей. Наведено рейтинг найкращих сучасних мобільних програм для переказу коштів.

Ключові слова: банк, міжнародні грошові перекази, системи переказів, банківські мобільні застосунки.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Шуміло Ольга Станіславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: Olgashumilo0614@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0574-248X>

Євтушенко Вікторія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: vitaeva@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7764-2277>

Ковальова Єлизавета Олександрівна – бакалавр, кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: aol.aol.kovalev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6109-650X>

UDC 336.71

JEL: E50; G20; G21

Shumilo O. S., Yevtushenko V. A., Kovalova Ye. O. The Current State of Development of International Money Transfers in Ukraine

The development of international bank transfers and mobile applications in Ukraine is considered. The essence of bank transfer, types and participants of the transfer process are defined. The tendency of development of money transfers in Ukraine, where international transfer systems are used both within the country and for receiving funds from abroad, is analyzed. The largest amounts of funds received in the country through international systems from foreign countries are identified. According to the research results, the most popular transfer systems most often used in Ukraine have been allocated as follows: SWIFT, IntelExpress, Western Union, MoneyGram, RIA MoneyTransfer. Among the cross-border transfers received in Ukraine we distinguish the following: remuneration of workers, which includes incomes of migrant workers working abroad for up to one year; «private transfers», which include transactions between resident and non-resident households. Recently, according to the results of statistical reporting on the analysis of private remittances, an increase in their volumes has been noted. The dynamics of volumes of private remittances in Ukraine by major countries is provided, which indicates an increase in their number over the past few years. The support of consumers of banking services in the direction of international bank transfers in wartime conditions in Ukraine is examined. Among them: support for international systems by canceling or reducing transfer fees; the emergence of new services. It is noted that the banking services market is sensitive